

Forsøgslæreplan for samfundsfag B – htx, marts 2014**1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Samfundsfag beskæftiger sig med danske og internationale samfundsforhold og samspillet mellem teknologisk udvikling og samfundsudvikling. Faget giver på et virkelighedsnært grundlag viden om og forståelse af det moderne, globaliserede samfunds kompleksitet og dynamik ved at forbinde den aktuelle samfundsmæssige udvikling med sociologiske, økonomiske og politiske sammenhænge og bidrager dermed til at kvalificere egne standpunkter og handlemuligheder.

1.2. Formål

Samfundsfag B skal fremme elevernes lyst og evne til at forholde sig til og deltage i den demokratiske debat og gennem undervisningens indhold og arbejdsformer engagere dem i forhold af betydning for demokratiet og samfundsudviklingen. Endvidere skal undervisningen fremme elevernes selvstændighed til at kunne tage stilling til samfundsmæssige problemstillinger på et fagligt kvalificeret niveau. Undervisningen skal give viden og forståelse af danske og internationale samfundsforhold og den dynamik, herunder den teknologiske udvikling, der har indflydelse på udviklingen i det moderne samfund. Elevernes innovative kompetencer skal fremmes, således at eleverne med brug af faget lærer at tænke nyt og løsningsorienteret i forhold til konkrete problemer. Elevernes studiekompetence skal udvikles ved anvendelse af viden, begreber og metoder fra de samfundsvidenskabelige discipliner på virkelighedsnære problemstillinger.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende og kombinere viden om sociologi, økonomi og politik til at undersøge og dokumentere aktuelle samfundsmæssige problemstillinger nationalt, regionalt og globalt
- forklare samfundsmæssige problemstillinger med anvendelse af begreber og generelle faglige sammenhænge
- anvende viden om stat, marked og det civile samfund til at undersøge forudsætninger for og konsekvenser af teknologiske løsninger på samfundsmæssige problemer
- undersøge og vurdere samspillet mellem den teknologiske og samfundsmæssige udvikling
- undersøge og diskutere politiske beslutninger
- anvende viden om betydningen af EU og globale forhold til at undersøge de politiske og økonomiske handlingsmuligheder
- formulere fagligt funderede problemstillinger og opsøge, indsamle, kritisk vurdere og bearbejde forskelligartede materialetyper til at undersøge og diskutere problemstillinger
- undersøge et konkret problem og udarbejde og vurdere et forslag til en innovativ løsning af problemet
- formidle og tydeliggøre faglige sammenhænge og udviklingstendenser ved hjælp af tabeller, diagrammer og enkle modeller og egne beregninger og diagrammer
- anvende fagets terminologi til skriftligt og mundtligt at formidle viden og generelle sammenhænge på fagets taksonomiske niveauer
- argumentere for egne synspunkter på et fagligt grundlag og indgå i en faglig dialog

- gennemføre alle faserne i et samfundsfagligt projekt, herunder en kvantitativ empirisk undersøgelse.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er følgende:

Sociologi

- sociale strukturer og processer, herunder faktorer, der skaber social forandring
- social differentiering og kulturelle mønstre
- sammenhænge mellem teknologisk udvikling og samfundsudvikling.

Økonomi

- sammenhænge mellem økonomisk vækst, teknologisk udvikling og bæredygtig udvikling
- makroøkonomiske sammenhænge og styring
- mikroøkonomiske sammenhænge og styring eksemplificeret i miljø- og energipolitiske virkemidler.

Politik

- politiske grundholdninger, herunder konservatisme, liberalisme og socialisme
- politiske strukturer og beslutningsprocesser i Danmark
- demokrati og magt
- koblinger mellem dansk politik og EU-politik i et sagområde.

Internationale forhold

- globalisering, herunder betydningen for danske samfundsforhold.

Metode

- samfundsfaglige informationskanaler, herunder fokuserede søgestrategier
- model-, tabel- og figurforståelse, herunder beregninger
- kvalitativ og kvantitativ metode.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke være i stand til at opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af eksempler fra den aktuelle samfundsmæssige debat i form af tekster, statistik og klip fra elektroniske medier, som anvendes til at tydeliggøre og perspektivere teoretiske sammenhænge, herunder især eksempler til at tydeliggøre samspillet mellem teknologisk udvikling og udviklingen nationalt og internationalt. Samfundsfaglige synsvinkler på tværfaglige problemstillinger og udadvendte aktiviteter indgår også i det supplerende stof.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematisk med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed vedrørende aktuelle samfundsmæssige problemstillinger og løsninger. Eleverne skal inddrages i planlægningen af undervisningen, herunder i valg af problemstillinger og arbejdsformer. I behandlingen af stoffet anlægges et helhedssyn med respekt for de enkelte discipliner i faget. I undervisningen skal der veksles mellem det induktive og deduktive princip. Konkrete problemstillinger skal være udgangspunktet i de enkelte forløb. I deduktive forløb arbejdes med

begreber, teorier og metoder, som efterfølgende anvendes til at undersøge, dokumentere og formidle en problemstilling. Deduktive forløb tilrettelægges normalt med udgangspunkt i en enkelt disciplin og bidrager dermed til at fremhæve de enkelte discipliners ligheder og forskelle i metode og genstandsfelt.

Der skal igennem det samlede forløb lægges afgørende vægt på, at den enkelte elev får muligheder for på et fagligt grundlag at fremføre egne synspunkter, argumenter og vurderinger. Igennem det samlede forløb skal der ske en successiv skærpelse af de faglige krav til indholdet og sammenhængen i elevernes argumentation og præcision.

I samfundsfag B skal undervisningen tilrettelægges, således at den er alsidig i valg af synsvinkler, teorier og metoder.

3.2. Arbejdsformer

I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får muligheder for at undersøge, dokumentere, formidle og debattere faglige sammenhænge.

Desuden sker der gennem det samlede forløb en udvikling frem mod mere selvstændiggørende og studieforberedende arbejdsformer.

Udadvendte aktiviteter skal gennemføres i form af gæstelærere, virksomheds- eller institutionsbesøg eller empiriske undersøgelser og skal typisk ske i sammenhæng med arbejdet med konkrete projekter eller integreres i undervisningen.

Der indgår skriftlighed af stigende sværhedsgrad til at opøve skriftlig formidling, faglig korrekthed, argumentation og præcision. Det skriftlige planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftlighed i andre fag. I samarbejdet med andre fag om skriftlighed bidrager samfundsfag B med faglig formidling på fagets taksonomiske niveauer og dermed anvendelse af begreber, teori, empiri og metode i et præcist og nuanceret sprog.

Som værktøj til at skabe fagligt overblik og struktur og til at formulere problemstillinger i forbindelse med mundtlige oplæg arbejdes der systematisk med synopser.

Desuden udarbejdes der mindst to projekter, som dokumenteres skriftligt. I studieretningsforløb er mindst ét af de to projekter udarbejdet som et tværfagligt projekt i samspil med ét eller flere af de øvrige fag i studieretningen. I mindst ét af projekterne skal indgå en empirisk undersøgelse.

Projekterne er en del af grundlaget for den mundtlige prøve og indgår i undervisningsbeskrivelsen.

3.3. It

Informationsteknologiske redskaber skal anvendes i undervisningen til at støtte og supplere de faglige mål og den pædagogiske proces.

Informationsteknologi anvendes til:

- simulation af økonomiske sammenhænge
- informationssøgning
- formidling og bearbejdning, herunder beregninger og konstruktion af diagrammer
- vidensdeling.

Anvisninger på elektroniske samfundsfaglige informationskanaler og brug af fokuserede søgestrategier indgår i de enkelte forløb, herunder vurdering af informationers pålidelighed. Brug af elektroniske konferencer integreres i undervisningen.

3.4. Samspil med andre fag

Samfundsfag B er omfattet af de generelle krav om samspil mellem fagene. Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Særligt samspillet med de teknologiske og de naturvidenskabelige fag og

matematik vægtes højt.

Samfundsfag B bidrager til en sammenhængende forståelse af aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. I konkrete undervisningsforløb giver faget blandt andet metodiske værktøjer til mindre empiriske undersøgelser.

Studieretningsforløb

Faget indgår i studieområdet, således at der i et projekt skal samarbejdes med teknologifaget.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem fremadrettet, individuel vejledning, brug af test og tilbagemeldinger på mundtlige og skriftlige aktiviteter skal eleven undervejs i det samlede forløb bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Grundlaget for evalueringen er de faglige mål. Der skal desuden gennemføres aktiviteter, som får eleven til selv at reflektere over faglig udvikling. Endvidere skal der mindst én gang i hvert semester ske en evaluering af den enkelte elevs arbejdsindsats, aktive deltagelse og engagement i undervisningen. I forbindelse hermed sker der en fælles evaluering af undervisningen.

4.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et prøvemateriale med et kendt tema og et ukendt bilagsmateriale af et omfang på 10-15 normalsider a 1300 bogstaver. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til én normalside. Et prøvemateriales tema er kendt af eksaminanderne, idet det er identisk med et forløbs tema. Hvert prøvemateriale skal i videst muligt omfang indeholde forskelligartede materialetyper, herunder tekster og statistisk materiale.

Prøvematerialerne skal tilsammen dække alle de faglige mål. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksamensenheder. En eksamensenhed er en gruppe af eksaminander eller en eksaminand, der forbereder sig individuelt.

Prøven gennemføres efter skolens leders valg som gruppeprøve eller som individuel prøve. Ved gruppeprøve kan der være to eller tre eksaminander i gruppen. Ved gruppeprøve tilrettelægges eksaminationen sådan, at der sikres grundlag for en individuel bedømmelse af den enkelte eksaminand, jf. pkt. 4.3. Når faglige forhold gør det nødvendigt, undtager skolens leder en eksaminand fra gruppeprøven. Eksaminanderne kan vælge at forberede sig i grupper, hvis eksaminationen er individuel.

Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer, til udarbejdelse af synopsis. På baggrund af det udleverede bilagsmateriale, relevant kernestof og materiale fundet i forberedelsestiden skal eksaminanden eller gruppen af eksaminander udarbejde en problemformulering som et overordnet spørgsmål og i forlængelse heraf opstille, undersøge og diskutere samfundsfaglige problemstillinger.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Ved gruppeprøve kan eksaminationstiden pr. eksaminand forkortes med op til seks minutter.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens eller gruppens fremlæggelse af synopsen (i alt ca. 8-10 minutter pr. eksaminand). Fremlæggelsen efterfølges af uddybende spørgsmål af eksaminator og en faglig dialog mellem eksaminand(er) og eksaminator.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Der gives en individuel karakter ud fra en helhedsbedømmelse af eksaminandens mundtlige præstation.